

Kulatý stůl „Praha v kontextu vědní politiky“

Senát PČR, Frýdlantský salónek, 28. 3. 2014

Závěry a doporučení pro vládu ČR

Eva Syková

- **Rozdělování prostředků na podporu VaV neodpovídá** rozložení kapacit, výkonnostnímu potenciálu a **potřebám ČR**. Ačkoli jsou v Praze soustředěny jedinečné obory a významné výzkumné i vzdělávací kapacity s prokazatelným dopadem na ostatní regiony, polovina vysokých škol, polovina výzkumných pracovníků, kteří vytváří dvě třetiny publikací i citací, a třetina studentů, z nichž většina pochází z mimopražských regionů, objem veřejné podpory VaV zde vykazuje negativní trend. To omezuje rozvoj infrastruktury a výzkumu v Praze, snižuje konkurenceschopnost pražských institucí a růst inovačního potenciálu a výkonnosti Prahy. V posledním hodnocení inovační výkonnosti se Praha dokonce ocitla mezi regiony se záporným růstem inovačního potenciálu. S ohledem na postavení Prahy v rámci české ekonomiky je **náprava** popsaneého stavu **v zájmu celé ČR**.
- Prostředky z evropských zdrojů byly v uplynulém programovém období směřovány takřka výhradně do mimopražských regionů. **Přísliby dřívějších vlád**, že v zájmu kompenzace takto vzniklé nerovnováhy bude navýšen celkový objem veřejné podpory VaV a budou vytvořeny zvláštní programy určené pro Prahu, **nebyly naplněny**.
- ČR měla v období 2007-2013 OP zaměřený mimo jiné na výstavbu výzkumných infrastruktur (OP VaVpl). Tyto výzkumné infrastruktury byly vybudovány v mimopražských regionech, kde sloužily k posílení konkurenceschopnosti. Zatímco **absorpční kapacita** mimopražských **regionů** již byla **naplněna**, potřeby rozvoje VaV v Praze nikoli. **Národní programy udržitelnosti** (NPU I & II), určené k financování provozu výzkumných center, **fakticky posilují „diskriminaci“** pražských institucí v přístupu k veřejným prostředkům. Jejich prostřednictvím jsou finance směřovány opět do mimopražských regionů, kde se nacházejí nová výzkumná centra.
- **Odstranění** prohlubujícího se **strukturálního deficitu** financování **výzkumné i vzdělávací činnosti v Praze** je **klíčovým úkolem** pro nové programové období 2014-2020. Vyjednání racionální aplikace pravidel regionální koncentrace se musí stát politickou prioritou vlády ČR. Bez adekvátní podpory Prahy nebude možné dosáhnout strategických cílů, které byly stanoveny pro intervence v oblasti VaV z evropských fondů.

- **V případě úspěšného jednání** ohledně aplikace pravidel flexibility, je **třeba zajistit**, aby schválené realokace měly **reálný dopad**, tzn. aby dílčí technická pravidla fakticky neznemožňovala přípravu a realizace projektů, např. kvůli podmínkám kofinancování, nebo dokazování dopadů na ostatní regiony (to je reálné pouze na úrovni prioritních os, nikoli jednotlivých projektů). Dojde-li k realokaci 3% regionální flexibility, je třeba uvolněné prostředky použít na podporu excelentního výzkumu v rámci OP VVV.
- Nebude-li možné pravidel flexibility, nebo alternativního nástroje, odpovídajícím způsobem využít, je třeba, aby na podporu rozvoje VaV v Praze vláda ČR **alokovala dostatečný objem prostředků v rámci státního rozpočtu**. Jednak je to plně v souladu s principem adicionality, jednak je strukturální deficit podpory VaV v Praze již takový, že je třeba jej řešit v synergii se státním rozpočtem bez ohledu na konečnou výši alokace prostředků pro VaV v rámci Evropských strukturálních a investičních fondů (ESIF).
- Je nezbytné, aby vláda ČR usilovala o **revizi politiky soudržnosti EU**. Při formulaci jejích východisek i její následné implementaci nelze věnovat pozornost pouze úrovni HDP, ale i dalším ukazatelům a souvislostem (např. hospodářské provázanosti hlavního města s méně rozvinutými regiony). Jednostranné uplatňování principu koncentrace zdrojů do nejchudších regionů musí být odmítnuto jako kontraproduktivní, jestliže vede k tomu, že k vyrovnávání rozdílů mezi regiony dochází na úkor těch regionů, v nichž je z historických důvodů tradičně soustředěna největší výzkumná kapacita.
- Při jednáních na evropské úrovni je vhodné využít zkušeností vlády SR a **postupovat v součinnosti s ostatními státy Visegrádské skupiny**.